

EMILIOS SOLOMOU

MBAJE FRYMËN

ROMAN

BOTIMET TOENA

EMILIOS SOLOMOU

MBAJE FRYMËN

roman

Përktheu nga greqishtja: Kristo Pulla

BOTIMET TOENA

Tiranë

Titulli në origjinal: Αιμίλιος Σολωμού, Κράτα την ανάσα σου
Botoi në greqisht: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, 2023

“Ky botim është mbështetur nga Ministria e Kulturës dhe Fondacioni Helen për Librin dhe Kulturën, në kuadër të programit GreekLit.”

GreekLit.

Botuese: Irena Toçi

Redaktore letrare: Albina Pulla

Korrektore letrare: Majlinda Bami

Përkujdesja grafike dhe kopertina: Elsa Hajderaj

ISBN 9789928960962

© Emilios Solomou – Kastaniotis Editions S.A., Athens, 2023

Agreement made with Iris Literary Agency

© në shqip BOTIMET TOENA 2026

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara. Nuk lejohet shumëfishimi me asnjë lloj mjeti apo forme, as me fotokopje, pa lejen me shkrim të mbajtësit të copyright-it.

BOTIMET TOENA

Rr. "M. Gjollësja", nr. 71, Tiranë 1023

ose K. Postare 1420

Tel.: +355 67 70 70 884

botimet.toena@gmail.com

toena.porosionline@gmail.com

<https://toena.al>

Kushtuar tim ati.

PJESA E PARË

Nxjerr kokën jashtë nga dera, si një kafshë që zgjat hundën për të nuhatur ajrin. Pema kedri bonsai në hyrje duket e lagur, dy apo tri pika uji dallohen midis gjetheve të saj. Erdhi ora, rrëmben çadrën dhe çantën.

Bën ftohtë, sheh frymën e tij që ngrihet lart dhe në mënyrë spontane mbërthen xhupin. Matanë rrugës, fqinji i tij ngre dorën.

- Mirëmëngjesi!

Ndien një eufori të pashpjegueshme, po, i pëlqen të ecë kaq herët, thotë se e ndihmon të mendohet, është një ushtrim dhe kyçet e tij hapen dhe mbyllen, muskujt punojnë, ndien pulsën, gjakun të qarkullojë në të gjithë trupin. E kupton, kohët e fundit ka shtuar në peshë dhe e ndien se ritmi brenda tij ndryshon, teksa dëgjon frymëmarrjen e tij. Sodit nerënxat të mbjella në vijë të drejtë teksa ecën përgjatë trotuarit dhe pastaj kthehet dhe futet në rrugicë, në lagjen me shtëpitë e reja. Dëgjon dyer që hapen, dyer që mbyllen, automjete që ndizen; është një zinxhir zhurmash dhe pamjesh të sinkronizuara, të përcaktuara sipas një ligjësie. Një furgon ndalet papritur në asfalt, frenat kërcasin dhe ai qëndron pa lëvizur i habitur për disa sekonda; një mace përshkon rrugën, në momentin e fundit iu shmang rrotave, bota fillon të rrotullohet përsëri, motori i saj fillon të lëvizë.

Ai mendon për mësimin me temë: “Ngjitja e Hitlerit në pushtet”. Nxënësit do të jenë të përgjumur, do të ankohen, përse duhet të mësojnë si u ngjit Hitleri në pushtet që në pikë të mëngjesit? A mund të rrinë ulur dhe të mos bëjnë mësim? Ai i njeh, fillimisht do të duhet t’i zgjojë. Të fillojë me fragmentin për zjarret rituale të nazistëve, teksa hedhin librat në zjarr? A duhet ta rrisë volumin e tingullit? T’i lërë të dëgjojnë theksin gjerman? T’i surprizojë me shakatë e tij? Atyre u pëlqejnë anekdotat, di një për Hitlerin, ai kishte vizituar dikur spitalin psikiatrik, pacientët rreshtohen dhe ngrenë dorën në shenjë përshëndetjeje: “Sieg Heil... Sieg Heil”, Hitleri kalon para tyre i kënaqur. Por, në cep, sheh një tip me dorën ulur dhe i bërtet: “Po ti, pse nuk përshëndet?” “Fyhreri im, unë jam infermier, nuk jam i çmendur.”

Po, ai mund ta fillonte mësimin me një anekdotë. A e dinë ata që Hitlerit i pëlqenin *King Kongu* dhe *Miki Maus*? Jo, si mund ta dinin. Tani ai kthehet majtas dhe hyn në parkun me pemët e eukaliptit. Ai e do këtë vend, i pëlqejnë trungjet e tyre ashtu si të qëruara, nuancat e të kuqes dhe të bardhës, aroma e eukaliptit. Kujton të atin në dhomën e tij duke zier gjethe eukalipti në tenxhere dhe duke qëndruar mbi avujt, për të qetësuar astmën nga e cila vuante. Shikon lart, midis majave dallohet qielli, buletini meteorologjik paralajmëronte mbrëmë për vranësira që do të sjellin shira deri në mesditë, pasdite moti do të përmirësohet. Mbështetet te çadra, teksa e mban fort, maja e saj prek shtresën e gjetheve të rëna. Këtu mund të rrëshqasë, dhe bën mirë të jetë i kujdesshëm. Dëgjon degët të kërcasin nga era e fortë që fryn, një sorrë klith me zemërim, duke rrahur krahët përmes degëve, dhe po e ndjek teksa largohet.

Në këtë pjesë të rrugës përpiqet t'u shmanget pellgjeve me ujë dhe baltë, është krijuar një kore akulli në sipërfaqe, e bardhë si kripa e detit. Kur ishte i vogël, e shtypte akullin dhe ai çahej dhe lëshonte një tingull si xham i thyer. Ushtron presion me majën e çadrës, dhe e dëgjon përsëri atë tingull.

Vështron akaciet që mbijnë në të gjithë parkun. Në pranverë, kur ato lulëzojnë, është një mrekulli. Edhe tani mund të nuhasë aromën e tyre, po, është shumë bukur këtu. Duke qëndruar para pemëve të eukaliptit ai sodit shtatin e tij të vogël dhe - sa çudi! - ndihet njeri tjetër, në momentin që një varg përfytyrimesh shpërthejnë befas brenda tij; një mendim që të çon në një mendim tjetër, dhe ndoshta në një botë tjetër, dhe të gjitha bashkë plasin si fishekzjarrë. Me çfarë njësie matëse mund të masë gjëra kaq të ndryshme, me çfarë t'i krahasojë? Po veten? Por... këtu duhet t'i japë fund këtyre mendimeve, tani duhet të mendojë për lëndën e tij.

Në distancë, sheh hyrjen e shkollës së vet. Tre imazhe në radhë: Pastruesja fshin trotuarin, dy nxënës hyjnë në shkollë me çanta në shpinë, një makinë policie është parkuar në oborr. E njëjta gjë përsëri! Telefonatë për bombë, vjedhje me thyerje në mensë, slogane në mure, shkatërrim i pronës publike, për çfarë bëhet fjalë nga të gjitha këto?

Ai shikon orën, i fillon mësimi pas njëzet minutash. Salla e mësuesve është pothuajse bosh, disa kolegë janë ulur në një cep me filxhanët e kafesë përpara, asgjë e pazakontë, kështu i gjeti dhe dje, kështu i gjeti dhe pardje, dhe ndoshta kështu do t'i gjejë dhe nesër. Ai i përshëndet dhe ata e ndërpresin menjëherë bisedën, pëshpëritin diçka nëpër dhembë, dhe, në fund, shtrëngojnë buzët, sjellja e

tyre i duket e çuditshme. Mbështet çadrën në mur, çantën në tavolinë dhe bëhet gati të hapë dollapin e tij.

- Zoti Kalerji!

Sekretarja e thërret nga dera, e kërkon drejtori urgjentisht. Ai ka mësim, duhet të shkojë të përgatisë klasën e tij. Të mos shqetësohet, do të shkojë drejtori në vend të tij. Kalerji është shastisur, përse duhet të shkojë drejtori në vend të tij, ç'punë ka ai në klasën e tij? Sekretarja vëren se këpucët e tij lëshojnë copa balte në dysheme dhe menjëherë e ngul vështrimin te supet e tij, hap gojën për të thënë diçka, por pendohet.

Të ulur nëpër kolltukë e presin dy policë. Vështron drejtorin e tij, i cili i shmanget vështrimit të tij. Por, prit një minutë! Papritur gjithçka këtu bëhet shumë serioze, Kalerji e ka humbur toruan, çfarë po ndodh domethënë?

- Po ju lë të flisni vetë, - thotë drejtori dhe e lë vetëm me oficerët e policisë.

Çfarë mund të thonë ata?

I kërkojnë të ulet në divan dhe ai bindet. Trupi i tij fillon të zhytet në divan, duke u fundosur, anohet nga njëra anë, tani është si një varkë e batuar, a do të bjerë? Ndoshta sustat e divanit do të jenë dobësuar, mendon dhe ndihet i pafuqishëm, i ngathët, përse duhet të jenë të gjitha kaq të vështira? Kërcen përpjetë dhe pastaj rehatohet në buzë të divanit. Në korridor, një nxënës e vështron përmes derës, sekretarja afrohet dhe e mbyll.

- Zoti Kalerji... - fillon togeri.

Ai nuk e kupton tamam se çfarë po e pyesin. Polici tjetër mban shënime në një bllok, dhe jep përgjigje pothuajse njëfjalëshe.

- Dje?

Vështron pistoletën në rripin e togerit dhe dorezën që del nga këllëfi, jo, nuk e mban mend, nuk e mban mend, që ta marrë dreqi, nuk e di, nuk reagon ndaj të gjitha gjërave skandaloze që dëgjon, si mund të reagojë, ai me një vajzë, po tallen me të? Thellë brenda vetes ndien t'i ngjitet deri te buzët, si nga një krater vullkani, një indinjatë, një buzëqeshje, e hidhur dhe absurde. Kaq ishte, kaq ishte.

Zilja bie me një tingull të zgjatur, drejtori u thërret nxënësve atje jashtë, të vijnë, të vrapojnë shpejt në klasën e tyre. Kalerji e kthen shikimin nga rafti me dosjet të vendosura në radhë, lexon: *Qar-ko-re*. “Qarkore.” “Rregullore.” “Shkresa të mbërritura.” “Shkresa të dërguara.” Dy, tri të çara dallohen diagonalisht në mur, një merimangë futet dhe del nëpër të çarat dhe është e çuditshme, e çuditshme se si në momente të tilla, gjërat e vogla dhe të parëndësishme, fitojnë një dimension më të madh se sa përmasat e tyre. Ai përpiqet të hulumtojë botën rreth tij. Si t'i vendosë në njëfarë rregulli të gjitha këto? Perdja është e tërhequr, drita bie në mënyrë të pjerrët në zyrë, grimca pluhuri vërtiten në mënyrë të çrregullt në boshllëk, dhe pak më tutje, përtej dritares, shtrihet oborri i shkollës, oleandra, trëndafila, fiq deti, dhe më tej a, degët e një qiparisi që i shkund era e tërbuar.

- Çfarë keni për të thënë për të gjitha këto? - dëgjon sërish togerin.

Kalerji zgjohet nga gjumi letargjik dhe kthehet në drejtim të tyre.

- Çfarë mund të them? Nuk kam bërë ndonjë gjë të keqe. Do të më besoni?

U bëhet një pyetje e tillë organeve të ruajtjes së rendit? Toger i vështrohet me habi, pyet veten nëse Kalerji është mirë mendërisht. Dhe në atë qetësi, dëgjohet tingulli i stilolapsit të policit tjetër, teksa shënon në bllok fjalët që tha Kalerji.

- Do të më arrestoni? - pyet papritur Kalerji.

Për një moment policët vështrojnë njëri tjetrin.

- Jo! Jo për momentin. Por është mirë të gjeni një avokat të mirë, zoti Kalerji. Edhe pse nuk është ende zyrtarë, denoncimi është serioz.

Policët mbledhin gjërat e tyre dhe largohen dhe ai mbetet vetëm në zyrën e drejtorit. Me pëllëmbën e dorës fshin djersën e mbledhur në ballë. Ora e murit lëshon një tingull, një tingull... sa i çuditshëm që është tingulli i saj! Sekretarja vjen të shohë se si është, më në fund, kaq kohë aty brenda - vështrimi që endet në ambientin e zbrazët, ngërdheshja e mosaprovimit në fytyrë - konstaton se tapeti është plot me njolla. Kalerji nxiton të dalë jashtë zyrës.

- Pastroni këpucët tuaja, lëshoni baltë kudo që shkelni.

Sekretarja mbylli me zhurmë derën pas tij.

KLASA ËSHTË E QETË, drejtori qëndron në këmbë te tavolina. Ai bën ligjin këtu, pothuajse u dikton dhe kjo i pëlqen, pas çdo fjalie i bie me grusht tavolinës. U flet atyre për nevojën për të qenë të disiplinuar kundrejt rregullave, të zakonshmet, se duhet të studiojnë, gjërat janë serioze, tani që po afrohet fundi i jetës së tyre shkollore, pas pak do të jenë studentë në universitet dhe do të marrin përsipër përgjegjësi, ata do të menaxhojnë fatet e shoqërisë dhe të vendit dhe... Dëgjohet zilja për përfundimin e orës së mësimi. Kalerji heziton, ta ndërpresë? Hap derën, drejtori e vështron - atij i ngjan si përbuzës - nga lart deri poshtë dhe pastaj i lëshon vendin te katedra. Nxënësit hapin çantat dhe nxjerrin librin e historisë.

Jashtë është rrëmujë, grumbuj nxënësish venë edhe vinë, duke lëvizur nga njëra klasë në tjetrën. Tani ai është vetëm me nxënësit e tij, ashtu si qindra, mijëra herë të tjera. Qëndron përballë tyre dhe i vështron për disa sekonda. I përzihet stomaku, do që të vjellë. Hap dritaren për të marrë ajër dhe një rrymë e ftohtë vërshon në klasë.

- Do të thajmë së ftohti, - proteston dikush, por Kalerji nuk dëgjon.

Në fund të klasës, në cep, një bankë bosh. Ai e largon shikimin andej, nuk dëshiron të shikojë, jo, nuk do t'ua

tregojë anekdotën, nuk ndihet mirë, ç’punë ka një anekdotë këtu në orën e tij të mësimi? Ai lidh kabllon e projektorit me kompjuterin e tij, duart po i dridhen. Në ekran shfaqet tabela me rezultatet e garave zgjedhore në Gjermaninë e viteve 1928 - 1933. Ai i fton ata të komentojnë rezultatet e tabelës, të shpjegojnë ngritjen e Partisë Nacional-Socialiste, atë “hop në errësirë”. Nxënësit përgjigjen dhe ai tund kokën, plotëson shpejt dhe përciptazi, përgjigjet, po, kriza e vitit 1929, frika e Bolshevikëve, Traktati i Versajës dhe propaganda, e drejtë - mendja e tij endet diku tjetër. Zëri i tij është i ngjirur dhe energjitë i kanë shteruar, është një thes bosh nën rrobat e tij. Këmisha i ishte bërë me djersë te sqetullat, dhe e ndien djersën që i pikon te kanotiera. Syri i tij kap drejtorin pranë dritares që shikon nga klasa, sikur po e përgjonte gjatë orës së mësimi, pastaj përkulet dhe largohet. Jashtë kanë filluar të bien pikat e para të shiut.

Kalerji nuk ka më fuqi, e vetmja gjë që do është të zgjidhet problemi. Shfaq në ekran pamje nga zjarret, djegien e librave në Berlin, si dhe filmin *Triumfi i vullnetit* të Leni Rifenstal për asamblenë e Partisë Nacional-Socialiste në Nuremberg. Rinia e Hitlerit, me çizmet Marschstiefel po parakalon me marsh ushtarak, “Deutschland uber alles”, por, ka lexuar diku, dhe i kujtohet, se demokratët gjithmonë ecin të shkujdesur dhe si të dembelosur. Nuk u kërkon atyre të bëjnë komente, nuk u bën pyetje, nuk hap diskutime për mekanizmat e propagandës, për mënyrën se si dikush bëhet një numër i pakët, të paktit bëhen shumë, dhe të shumtit shndërrohen në turmë. Nuk i informon për librat e Thomas Mann, të Ernest Hemingwayt, të Erich Maria Remarquet, që u dogjën në zjarr, as nuk i pyet për marrëdhënien

midis letërsisë dhe censurës në një regjim demokratik dhe totalitar, jo, nuk u kërkon të bëjnë krahasime. Dhe pastaj, për të përfunduar, shtyp butonin dhe Çarli Çaplini shfaqet në ekran, është filmi *Diktatori i madh* i vitit 1940. Kalerji merr një karrige, ulet nga fundi i klasës, madje është tërhequr ndërkohë brenda botës së tij, tani distanca me atë bankë bosh, pothuajse është zhdukur. Sa, dy apo tre metra? Ai ndien të dridhura që i përhapen nën lëkurë, jo, nuk dëshiron të shohë. Çaplini ndodhet në podium, Çaplini me ato mustaqe “pengesë për hundët”, Çaplini i magnetizon turmat dhe parashikon madhështinë e Gjermanisë, dhe pastaj, me theksin e Hitlerit, ai bërtet, i xhindosur me hebrenjtë, dhe e quan Gëbelsin me *her Gerpex*. Nxënësit shkrihen së qeshuri me performancën e tij, me gjermanishten e tij, me teatralitetin e tij, teksa imiton Hitlerin.

Bie zilja, nxënësit nxitojnë të dalin jashtë për të blerë ndonjë gjë te kantina. Kalerji mbetet në vendin e tij, duke vështruar ende përpara në boshllëk. E ndien akoma djersën t’i pikoje dhe t’i njomë rrobat. Balli i digjet, a ka dhimbje koke? Gjendet diku tjetër, udhëton në epokën e Gjermanisë naziste. Në momentin që Hitleri dhe bashkëpunëtorët e tij parakalojnë para turmës së grumbulluar në Nuremberg, kur Gebelsi po çirret dhe dëgjohet zhurma e të shtënave, Kalerji ka ndjesinë se anëtarë të Schutzstaffel SS e ndjekin këmba këmbës me Deutscher Schaferhund, me ato çizme të rënda dhe palltot e zeza të Ugo Bossit. Kalerji ndien se po i përzihet, do që të vjellë.

TE PORTA e shkollës ndalet për të marrë frymë, dhe është e vërtetë, do të donte të bënte një hap dhe të kalonte nën anën tjetër, por e di që një gjë e tillë është e pamundur. Mbyll sytë për një moment. Qielli po nxihet, shiu fillon të bëhet më i dendur dhe ai hap çadrën. Ecën shpejt, duke gulçuar, tani dëshiron të kthehet në shtëpi një orë e më parë. Përshkon parkun me pemët e eukaliptit dhe lagjen me shtëpitë e reja. Te dera, i bie çelësi. Duart i lagen nga uji i shiut që është mbledhur para hyrjes. Dera kërcet. Prej kohësh që thotë ta rregullojë, por nuk vendos se kur. Janë ato gjërat e vogla të jetës së përditshme që mbeten pezull, të cilat shtyhen vazhdimisht për më vonë.

Mbetet pa lëvizur, duke qëndruar në këmbë për disa në gjysmerrësirë. Po tani? Po tani, çfarë? Këtu brenda heshtja është e rëndë, këtu brenda është një botë tjetër. Mbështetet në divan dhe vështron përpara, ekranin e zi të televizorit, pikturën e Modiglianit në mur, *Portreti i Mario Varvoglit*. Mbulon fytyrën me pëllëmbët e duarve. Po tani?

Psherëtin. Shtrengon grushtet. Tani zemërohet, lëshon një të sharë. Hap dollapin, rrëmben shishen me “Jack Daniels” dhe hedh dy apo tre gishta pije në gotë. Qëndron mbi lavaman dhe mbi piletë. Aty brenda mbizotëron errësirë e thellë. Errësira degëzohet në tubat e kanalizimeve, vjen nga

thellësia e tokës, e rëndë, shumë e rëndë, e padepërtueshme, errësirë e zezë si katran dhe një zë, nëntokësor, i egër, që përshkon terrin e dendur dhe arrin pranë tij dhe rënkton, për t'u zvarritur përsëri në humnerë, duke gërryer muret. Kalerji afron gotën te buzët, pi dy gllënjka. Shkëlqimi, fytyra e nxënëses që shuhet dhe humbet.

Kthehet përsëri te divani. Aty e gjen e shoqja kur kthehet pasdite herët. Hap perdet, shiu tashmë ka pushuar. Retë janë shpërndarë, dielli ka dalë dhe ai pulit sytë për t'u mbrojtur nga drita që depërton në dhomën e ndenjes.

- Çfarë po bën në errësirë? - e pyet.

Përkulet dhe e puth në buzë, shijon uiskin që ai kishte pirë. Bën një hap mbrapa dhe e vështron.

- Uiski kaq herët?

Ai përpiqet të buzëqeshë.

- Çfarë ke? - e pyet përsëri.

- Asgjë, jam i lodhur.

- Je i sigurt?

Ajo e njeh mirë. Tund kokën, teksa përpiqet të analizojë fjalët e tij. Çfarë mund t'i thotë asaj?

Ajo largohet.

Shkon në kuzhinë dhe vë përparësen për të gatuar. Hap rubinetin për të larë gotën e uiskit. Por ai duhet t'i tregojë, nuk mund të mos i thotë gjë. Ai i afrohet, dhe e përqaфон.

- Aleksandra... - e vështron në sy. - ... Aleksandra, do të të them diçka dhe dua të më besosh. Një hije bie mbi fytyrën e saj, duart e saj bien lirshëm në bel, si të braktisura. Ajo pret. - Sot... në mëngjes... erdhi policia në shkollë. Thonë se ... kam ngacmuar një nxënëse të vitit të tretë. Thonë se

e kam prekur në gjoks, i kam thënë diçka, nuk e kuptova mirë.

Aleksandra ul kokën. Nuk flasin për njëfarë kohe. Pastaj fytyra e saj ashpërsohet, muskujt i ka të tendosur.

- E ke bërë? - e pyet ajo.

Ai e vështron ende në sy. Çfarë po mendon? A është e mundur të besojë...

- Aleksandra, ti më njeh. Dua të më besosh. Asgjë nuk ndodhi. Ti më njeh mirë. Nuk do ta bëja kurrë një gjë të tillë. Asgjë nuk u bë me qëllim.

- Me qëllim? - përsërit ajo, me sytë të përлотur. - Çfarë do të thotë “nuk u bë me qëllim”?

- Ishte dje pas mësimit, kur ajo më dorëzoi detyrën me shkrim. Po qante. Më erdhi keq për të. E preka në sup, a në bel, nuk e mbaj mend. Ishte gjesti i një babai ndaj vajzës së tij. Asgjë më shumë. I thashë të mos shqetësohej. Kjo ishte e gjitha. Kaq ishte e gjitha. Duhet të më besosh.

Mes tyre qëndronte heshtja dhe distanca. Pas pak ajo psherëtin dhe instinktivisht hap krahët e saj, për ta përqaftuar. Fytyra e saj mbështetet te kraharoni i tij, dëgjon zemrën e tij si rreh.

- Pse nuk më more në telefon të vija menjëherë? - e pyet.

Q Ë ATË NATË madje do të ndihen pasojat. Në televizor, midis temave të njohur - korrupsion, kriminalitet, krizë ekonomike - një prej kanaleve televizivë reklamon ekskluzivitetin: “Mësuesi ngacmon nxënësen”. Imazhe nga shkolla: Gazetari është jashtë në trotuar dhe mban në duar një libër - kamera e fokuson. Kalerji njeh romanin e tij, dallon titullin në kopertinë, *Libido*. Gazetari e quan librin vepër pornografike dhe shtron pyetjen se si është e mundur që njerëz të tillë të shërbejnë në arsim, si është e mundur që shteti t’i besojë fëmijët në duart e tyre. Rasti, thotë, është i paprecedentë, duke vënë në provë durimin dhe ndërgjegjen e shoqërisë sonë. Drejtori i shkollës refuzon të flasë para kamerave. Imazh nga ministria: Ministri është lakonik, të gjithë duhet të jenë të sigurtë se ministria do të veprojë me përgjegjësinë që e karakterizon, ndoshta duhet të ndryshohen rregulloret dhe legjislacioni, por për momentin, çështja është në duart e autoriteteve hetimore. Kamera na kthen përsëri në studio: Aty është babai i vajzës, me shpinën kthyer nga kamera dhe gjatë gjithë kohës troket me nervozizëm dorën në tavolinë, fjalët i ngecin në grykë, nuk mund të flasë. Prezantuesi për një moment harron fjalët - pauzë, moment i vështirë - shpreh mirëkuptimin dhe dhembshurinë e tij: “Të gjithë kemi fëmijë dhe ju kuptojmë”. Ai e mbyll me një koment: “Le të hapet përsëri

dosja për mësuesit dhe këtë herë, më në fund, thika arrin thellë deri në kockë”.

Kalerjit i kujtohet babai i Anës. Ai erdhi në shkollë vjeshtë e kaluar që të pyeste për vajzën e tij. Takimi i tyre ishte një katastrofë e vërtetë. Ulet përballë tij së bashku me Anën. Babait nuk i qesh buza, duket i shqetësuar që në fillim, dhe ato grimasat në fytyrën e tij, ato lëvizjet e tij... Kalerji lexoi biografinë e Anës dhe mori vesh se ai është drejtor në një kompani sigurimesh. I flet për rënien e performancës së saj dhe kjo i bën përshtypje, sepse ai e di se sa e jashtëzakonshme është ajo dhe se njohuritë e saj janë përtej njohurive të një nxënësi mesatar, madje edhe të një nxënësi të shkëlqyer, dhe ajo lexon, lexon shumë, jo vetëm librat shkollorë, jo, është shumë më tepër se kaq, bëhet fjalë për një nxënëse të talentuar, e cila vitin e kaluar ishte vlerësuar shkëlqyeshëm në letërsi. Pastaj vë syzet dhe hap regjistrin e notave. Po, nuk i bën rregullisht detyrat e shtëpisë, në mësim është e shpërqendruar, nuk merr pjesë aktive në të dhe nuk doli aspak mirë në provim, përkundrazi, ishte afër notës kaluese, diçka paradoksale dhe e pashpjegueshme për Anën. Heq syzet, mbyll regjistrin e notave dhe i vështron, pastaj komenton se ky ndryshim nuk është diçka e natyrshme, diçka po ndodh, duket se diçka ka ndryshuar tek Ana, në klasë qëndron e mbyllur në vetvete, dhe disa herë duket se diçka e shqetëson.

- Jeni psikolog, zoti Kalerji? - e pyet ai. Kalerji shastiset.

- Jeni psikolog? - e pyet përsëri ai.

- Jo.

Dhe ai merr vrull, flet e flet pa pushim. Thotë se mësuesit dinë vetëm t'i kritikojnë nxënësit e tyre, por kritikë ndaj vetes... gjëra qesharake, mos ndoshta ka edhe ai përgjegjësi

për mënyrën e mësimdhënies që nuk i frymëzon nxënësit, a ka menduar ndonjëherë për metodat e tij të falimentuara? I thotë se është drejtor në një kompani, dhe nëse vartësit e tij nuk kanë performancë të mirë, përgjegjësi ka edhe ai, meqë shefat sipër tij do t'i kërkojnë llogari dhe do t'i presin kokën, nëse gjërat vazhdojnë të mos shkojnë mirë, e çfarë mund të thotë dikush për shkollën publike, është penduar njëmijë herë që nuk e dërgoi Anën në një shkollë private.

Kalerji tashmë duket mirëkuptues.

- Le ta lëmë Anën të na japë shpjegimet e saj. Ana është e shqetësuar, pothuajse gati për të qarë, një hije e Anës që ai njeh. - Kemi besim te ajo, Ana e di çfarë duhet të bëjë, - thotë i ati.

Sigurisht që e di se çfarë duhet të bëjë Ana, është dakord Kalerji. Për më tepër, tani mund të konsiderohet në moshë madhore, por, përmend nevojën që të ushtrohet njëfarë kontrolli në shtëpi, sidomos tani që është në vit të fundit dhe do të japë provimet e maturës.

- Ana, si i kalon pasditet e tua?

Ana tani duket e tmerruar, Ana është një zog i mbyllur në kafaz, ajo do të arratiset. Ana vështron nga dritaret, vështron nga dera. Vështrimi i të atit është i zymtë.

- Çfarë po bëni tani... po na bëni sugjerime se si t'i rrisim fëmijët tanë? Po fusni hundët aty ku nuk duhet! Dhe kjo na duhej tani! - ngre tonin e zërit ai.

I bën përshtypje fakti që duke qenë i zemëruar, ai përdor numrin shumë, është në dukje i sjellshëm.

- Për atë Zot, nuk po bëj sugjerime, nuk nënkuptoja një gjë të tillë, më keqkuptuat! - thotë Kalerji. - Po, sigurisht, prindërit e dinë më mirë. Ne jemi këtu për të gjetur një zgjidhje, - shton Kalejri.

- Zgjidhje për çfarë?
- Për... për çështjen e Anës.
- Ana nuk ka lidhje me asnjë çështje! - ia kthen i vendosur ai.

Aha, kjo qenka, Ana nuk ka asnjë problem!

Kalerji tashmë është i vetëm. Ushtron presion me gishtat e dorës të zgavrat e syve dhe mendon, mendon nëse me të vërtetë është edhe ai përgjegjës për Anën, nëse rënia e saj në mësimet ka të bëjë edhe me të, tani e torturojnë mëdyshjet, përpiqet të kujtohet nëse bëri diçka të gabuar, ndoshta tha diçka që e shqetësoi, mos vallë gjatë mësimit e trajtoi me ironi, ndoshta nuk ishte i drejtë me të? Pastaj bën fajtor veten, pse, për dreq, fajëson gjithmonë veten, pse është gjithmonë kaq fajtor, përse torturohet për gjënë më të vogël? Kalerji e torturon veten nga një mendim në tjetrin, i ngatërruar si një lëmsh.

Kështu e kujton ai babain e saj nga takimi i tyre në vjeshtë. Stacioni televiziv ka ndryshuar temë, nesër do të gumëzhijnë edhe gazetatat dhe Kalerji do të jetë në qendër të vëmendjes. Ndihet lakuriq, pa një gjethe fiku që të mbulojë lakuriqësinë e tij. Por... por duhet të mbrohet. Ngjitet në zyrën e tij, mendon të dërgojë një deklaratë për shtyp. Harton një draft, jo, nuk është ashtu siç e paraqesin, nuk është përbindësh siç thonë! Shkruan, fshin, shkruan përsëri. Por çfarë po bën, pse është kaq naiv? Mbështetet në shpinoren e karriges dhe për njëfarë kohe shikon në cep, shkopin e bejsbollit që e solli dikur nga Amerika, shikon përballë bibliotekën e tij, fotografitë dhe suveniret nga udhëtimet jashtë vendit, gotat prej qeramike me luledielli të stampuara në to të vendosura në radhë.

 RA KA KALUAR DY. Ngrihet paksa, rregullon jastëkun dhe mbështet shpinën te koka e krevatit. Përballë, tabloja *Nata Yjeplotë* varet në mur, e errët. Kalon një makinë, dëgjohen gomat duke u rrotulluar në rrugën e lagur, dritat e saj depërtojnë në dhomë nëpërmjet grilave, vërtiten në tapicerinë e mobiljeve dhe zhduken. Aleksandra po fle.

Ndien një peshë brenda vetes, që po zmadhohet dhe ngjitet lart, drejt krahavorit të tij. Është indinjata? Është paniku që po fillon ta pushtojë? Si do të shkojë në shkollë në mëngjes, si do t'i vështrojë nxënësit, kolegët e tij?

Por, nuk është hera e parë, jo, sigurisht që nuk është hera e parë që jeta e tij kthehet përmbys, kishte kaluar përsëri sprovat të tilla. Nisej për diku, por përfundonte diku tjetër, dhe ja tani, përsëri, pas kaq vitesh, ndien po atë asfiks, i duket sikur po mbytet, sikur e ka kokën të zhytur në moçal, sytë i ka të hapur tej mase dhe bën përpjekje të dëshpëruara që të marrë frymë, gulçon, ndien sikur zhytet në boshllëk. *Mbaje frymën tënde! Mbaje frymën tënde!* Ishte vetëm shtatëmbëdhjetë vjeç.

Është e kotë të përpiqet të flejë. Bën ftohtë, hedh një xhakë krahëve dhe pastaj drejtohet për te tavolina e punës. Përpara e presin fletoret e nxënësve. Fillon të korrigjojë me stilolapsin e kuq, nënvizon gabimet, shkruan vërejtjet që ka: “Kushtoji vëmendje sintaksës, të shkruash me fjali

të shkurtra dhe të kuptueshme, të përdorësh fjalë dhe fjali lidhëse/kalimtare”. Puna që gabimisht bëhet skllavëri (δουλεία - δουλεία), pirgu që shndërrohet në një kufomë (σωρός - σορός), elementi që bëhet kuçedër (στοιχείο - στοιχείο) dhe ajo ndajfolje “ku” që përdoret vend e pa vend, një mishmash i vërtetë. Herë pas here i duket sikur i duhet të pastrojë stallat e Avgjisë së mitologjisë, gjithë ai mundim pa asnjë rezultat. Kur të marrë përsëri fletoret, do të hasë të njëjtat gabime, do të shkruajë të njëjtat vërejtje, me shkronja mëdha. Midis faqeve të fletoreve, anash faqeve, parakalojnë fytyra të qeshura-, vizatime, zemra, emra grupesh muzikore. Fëmijët e sotëm jetojnë në një planet tjetër. Jo, ndoshta ai po jeton në një planet tjetër.

Ndonjëherë buzëqesh teksa lexon diçka qesharake, diçka jashtëzakonisht interesante, humor origjinal, një metaforë që nuk e priste, një mungesë të çuditshme shprehjeje. Lodhet, shkronjat vallëzojnë në fletore dhe sytë i dhembën, është e kotë, e lë stilolapsin. Çfarë do të ndodhë në shkollë nesër në mëngjes?

Shiu rifillon me vrull, e dëgjon të trokasë në mënyrë ritmike dhe këmbëngulëse mbi tjegullat e çatisë. Tërheq perden te dritarja dhe mbetet duke parë shtëpinë përballë, me dyer dhe dritare të mbyllura; është zhytur në errësirë. Fqinjët e tij janë në gjumë, imagjinojnë në gjumë të thellë. Një aureolë e verdhë është formuar rreth llambës te shtylla elektrike, drita e saj reflektohet në asfalt, dhe ai mund të dallojë rrëketë e shiut që bien diagonalisht në rrugë por edhe trungun ngjyrë kafe të errët të pishës në trotuar.

Po agon dhe te bari i kopshtit të fqinjit është formuar tashmë një shtresë bryme. Si do të përballët me nxënësit e

tij, me kolegët e tij pas pak orësh? Hap romanin që e ka lënë përgjysmë, sepse ka raste kur përrallat duhet të përballen me realitetin. *Ritet e Varrimit*, Hannah Kent. Lexon: Islandë, 1829. Kalerji nuk gjendet më pranë tavolinës së tij të punës, tani, i zhytur në heshtje, zhvendoset në një peizazh të shkretë, në Veriun e errët, nëpër mjegull dhe akuj. Brenda shtëpisë prej pllakash vullkanike, Agnesi përpiqet duke i fryrë, që zjarri të marrë hov, përpiqet të vendosë në rregull mendimet dhe kujtimet e saj, çfarë ndodhi atëherë? Zjarri... Po pastaj... Era jashtë po ulërin.

Kështu e gjen Aleksandra, të përkulur mbi libër.

- Do të doja edhe unë të më përqafoje ndonjëherë kështu siç mban librat e tu.

Buzëqesh, është gjoja shaka, por nuk është kështu, ai e di, e di se midis atyre fjalëve të pafajshme, te shkronjat dhe ritmi i zërit të saj, në cep të buzëve të saj, fshihet një e vërtetë tjetër.

- Nuk po më zinte gjumi, - shpjegohet ai.

Sytë e tij janë të lodhur. Është koha të bëhet gati për në shkollë.

Gruaja e tij po përgatit mëngjesin. Për herë të parë pas një kohe të gjatë, ulen së bashku në tavolinë për të ngrënë mëngjes.

- Do të vonohesh për në punë, - i thotë ai.

- Nuk ka problem, le të vonohem një herë. U dërgova mesazh.

Ata nuk flasin shumë, teksa luftojnë me heshtjen. Thika që pret dhe godet porcelanin e pjatës, piruni që kap një copë djathi dhe një gllënjë kafeje, mes tyre vazo prej qeramike me pishën bonsai dhe trungun e saj mikroskopik,

paksa të përkulur, që zvarritet në boshllëk dhe kacavirret diagonalisht lart, në përpjekje për të fituar atë çka i takon në këtë botë. Me bisht të syrit Kalerji e kap atë duke e parë, paksa në mënyrë të çuditshme, i duket atij.

- Sytë i ke të skuqur. Mos është më mirë të mos shkoje sot në shkollë? Duhet të jesh i rraskapitur.

Jo! E mendoj këtë gjë, do të bëjë një dush dhe do ta marrë veten, nuk do të ikë me vrap si frikacak, nuk do t'ua bëjë qejfin.

E vëren atë duke qëndruar para pasqyrës të hyrja, duke lyer buzët me të kuq, duke hapur pak gojën, dhe duke përdorur lapsin për të theksuar konturet, dhe pastaj, duke mbushur me të kuq hapësirën. Ajo bën një hap mbrapa dhe e shikon veten përsëri me kujdes në pasqyrë, buzët e saj hapen, mbyllen, i kalon edhe një herë me të kuq skajet. Kjo këmbëngulje e saj me detajet, është e njëjtë me kujdesin që tregon për bonsain.

Ai e shoqëron deri te dera e jashtme. Ajo do ta puthë para se të dalë, dhe me gishtin e madh të dorës do t'i fshijë shenjën e lënë nga buzëkuqi te buzët e tij, dhe pastaj do t'i pëshpërisë në vesh:

- Gjithçka do të shkojë mirë. Hedh çantën në sup. - Gjatë ditës do të të marr në telefon, - dhe ai tund kokën. Ajo mbyll derën oborit, kthehet, e shikon dhe buzëqesh. Largohet - "Gjithçka do të shkojë mirë!".

Ndien një si lehtësim, teksa vështrimi i saj, buzëqeshja e saj, mbeten ende të skalituara brenda vetes së tij.

Është herët dhe shtëpitë në lagje janë të mbyllura, moti është i lagësht, qielli me re.

STUDIO LIGJORE ndodhet në qendër, në një qiellgërvishtës. Në mur është një tabelë: “Hrisa Llangadhiti dhe bashkëpunëtorë, avokatë”, një derë e blinduar dhe kamera sigurie. Sekretarja u prin për te zyra e avokates, do t’i prezantojë Aleksandra. Hrisa Llangadhiti është “ mikeshë shumë e mirë” e saj, e siguron ajo, “që në kohët e vjetra”, shoqe dhome që nga vitet e studimeve në Londër. I kishte telefonuar dje - “Mendova menjëherë për ty”, i tha. I kërkoi të merrte përsipër çështjen. E re, e bukur dhe e pasur. Aleksandra i kishte folur edhe më parë për Llangadhitin, dikur ishin mike të pandara. Tani i kujtohet, po, e pa një herë në televizor, së fundmi ajo është përfshirë në politikë, madje është anëtare e një partie, dhe merr pjesë në Byronë Politike. *Gra me influencë*. Mbrapa saj, në mur, midis kornizave me diplomat e saj, spikat çmimi i një reviste mondane për “Gruaja e Vitit”.

- Meqë ra fjala, - ajo kthehet nga ai, - kam lexuar *Libidon*. Një libër tërheqës, thotë ajo duke e befasuar.

- Ju faleminderit, - pëshpërit ai, duke u ndjerë në siklet.

Llangadhiti mburret se ka lexuar pothuajse të gjitha librat e tij dhe se mund ta thotë se është një fanse të tij! Buzëqesh. Kalerji tund kokën i sikletosur.

Pastaj, ajo kthehet nga Aleksandra.

- Si është Stela? Ke ndonjë lajm prej saj?

Jo, nuk ka ndonjë lajm prej saj, ka vite pa e parë. Tre mikesha, *Shën Triadha*, kështu e quanin veten. Po, Kalerji e njihte Stelën, dikur shoqëroheshin, kishin miqsh të përbashkët, pastaj ajo u zhduk, shkoi në qytet tjetër, u martua.

- A të kujtohet, Aleksandra... - fillon bisedën për vitet e tyre studentore në Londër, - ... atë festën?

Gabimisht, u ra në duar një ftesë zyrtare, e gjetën në kutinë postare. Pa i njohur askush, ato e gjetën veten papritmas në apartamentin penthouse të një rrokaqielli, në City, mes aktorëve dhe këngëtarëve të famshëm: Jeremy Irons, Judi Dench, Daniel Day Lewis, Elton John, Helen Mirren, Hugh Grant. Ato mbanin frymën gjatë gjithë kohës dhe vështrojnë të verbuara nga ai shkëlqim.

- A e mban mend Hugh Grantin?

Ai kaloi pranë tyre me nga një gotë shampanje në secilën dorë, gati sa nuk i shtyu mënjatë që t'i hapnin rrugë dhe lëshoi një "sorry" të thatë, pa ua hedhur fare sytë.

Kalerji heshtte, duke vështuar mobilet prej druri, veshjen prej druri në mure. Vështrojnë vetratën prej xhami pak më tutje. I gjithë qyteti shtrihet para këmbëve të tij dhe ai ia ngul sytë ndërtesave, rrugëve, njerëzve mikroskopikë që lëvizin në to. Larg, në thellësi, mbi qytet, një helikopter gumëzhin si një insekt i bezdisshëm. Nuk ndihet rehat në karrigen ku është ulur, duart i varen anash si dy kërcunjtë, nuk e di se çfarë të bëjë me to. Mbaruan me Hugh Grantin, mbaruan me festën, tani po kujtojnë ekskursionin në kështjellat e Skocisë.

- Sa bukur që ishte! Shtrin duart te krahët e karriges dhe i kryqëzon para vetes. - Sa bukur që ishte!

Pastaj, më në fund, është radha e tij.

- Pra...

Aleksandra pyet veten nëse duhet t'i lërë vetëm që të bisedojnë.

- Jo, për ç'arsye? Te gjinekologu keni ardhur? - thotë avokatja.

Bën sikur qesh me shakanë që bëri. Kalerji do që Aleksandra të qëndrojë me ta dhe ajo vendos dorën e saj në të tijën.

Llangadhioti i sqaron se ajo është e specializuar në të drejtën e korporatave dhe të taksave, pra nuk mund ta marrë përsipër çështjen, megjithatë, që nga dje, sapo e kontaktoi Aleksandra, ajo ia ngarkoi çështjen një bashkëpunëtori të saj. Për fat të keq i atij i ndodhi diçka e jashtëzakonshme dhe u detyrua të largohej për pak kohë nga zyra, madje ai mund t'i arrijë, para se ata të largohen. Ndërkohë ai bëri disa kërkime dhe e informoi, mori informacione nga policia, mori dhe raportin e drejtorit të tij mbi çështjen. Këtë mëngjes mbërritën dhe raportet zyrtare mbi punën e tij nga shkollat ku ai kishte punuar. Funkionarët nuk pranonin të hapnin arkivat, justifikoheshin se ishin sekret. Foli ajo vetë me ministrin, një mik i mirë i saj, dhe çështja u zgjidh menjëherë.

Po, Kalerji i mban mend një e nga një vlerësimet, drejtorët lavdërojnë profesionalizmin e tij, marrëdhënien e tij me nxënësit, ndërsa inspektorët lavdërojnë metodat e tij të mësimdhënies. Nuk ka asgjë për t'u qortuar.

- Këto raporte janë një dokument i fuqishëm për mbrojtjen tonë, - e siguron avokatja, - ne do t'i paraqesim ato kurdo dhe kudo që të jetë e nevojshme.

- Po nxënësja? Nuk e di se saktësisht për çfarë më akuzon.

Avokatja përkulet para duke i transmetuar ato që i ka thënë kolegu i saj. Nxënësja nuk ka bërë denoncim, nuk ka deponuar ende, ndoshta nuk dëshiron ose refuzon të bëjë diçka të tillë. Avokatja i informon në lidhje me përmbajtjen e raportit të drejtorit për policinë, ministrinë e arsimit dhe autoritetet kompetente shtetërore. Sipas këtij raporti, nxënësja mbeti vetëm me të në klasë dhe e dorëzoi e fundit detyrën me shkrim. Drejtori e qorton se shkeli rregulloren, thotë se duhej të mbante edhe një nxënës tjetër në klasë. Nxënësja ishte e mërziur, nuk e kishte bërë mirë detyrën me shkrim, qante, doli e shqetësuar nga klasa e tij. E pa një mësuese që po qante në oborr. Nxënësja nuk donte të fliste, por mësuesja këmbënguli, i bëri presion. Pretendohet se mësuesi i vendosi dorën në bel dhe e ledhatoi, duke i thënë se i tha të mos shqetësohet, se gjithçka do të shkojë mirë. Pretendon se dora e tij pastaj u ngjit më lart dhe preku gjoksin e saj. Në raport përmendet se nxënësja bëri dy hapa mbrapa, për t'iu shmangur, dhe pastaj vrapoi dhe doli nga klasa. Të gjitha këto ndodhën brenda pak sekondave, ndoshta tre apo katër, jo më shumë.

Kalerji ndien Aleksandrën në krah të tij të ndryshonte pozicion në karrige, dhe teksa hap edhe mbyll sytë, vështrimin e ka të tretur para, në zbrazëti. Çfarë po mendon?

Avokatja shpjegon se mësuesja veproi sipas protokollit që u sanksionua në bazë të legjislacionit të sapomiraturar. Ndoshta veproi me nxitim, por kishte parasysh se mbulimi i shkeljeve të kësaj natyre dënohet me burg, pati frikë. Po, i bëri presion nxënëses dhe pastaj e raportoi ngjarjen te drejtori i shkollës. Informoi policinë dhe me drejtorin ndoqën procedurën ashtu siç parashikohet në protokoll.

- Por nuk ka asnjë arsye për t'u shqetësuar, madje edhe nëse nxënësja bën zyrtarisht denoncim. Një çështje e tillë rrëzohet me lehtësi, është rutinë. Je në duar të mira, - i thotë dhe buzëqesh e vetëkënaqur.

Sado e pafavorshme që të jetë situata, nuk rrezikohet as vendi i tij i punës dhe as perspektiva e karrierës së tij, dhe nëse dëshiron, mund të vazhdojë të punojë në shkollë. Nuk ka arsye të frikësohet, pas njëfarë kohe, çdo gjë do të harrohet.

- Dhe të të them dhe diçka? I shkel syrin. - Kur e gjithë kjo të marrë fund, do të kalojmë në kundërsulm, do të kërkojmë dëmshpërblim për vuajtje shpirtërore.

Tani qesh, është e kënaqur me shfaqjen që dha.

Por, Kalerji nuk buzëqesh, Kalerji është i shqetësuar, Kalerji do të dijë nëse... nëse çështja shkon në gjykatë dhe...

- Nuk do të shkojë në gjykatë.

Langadhioti është e prerë në përgjigjen e saj.

Por nëse shkon dhe... gjykata e shpall... fajtor, atëherë, cili do të jetë dënimi?

Langadhioti mbetet e menduar, sytë e saj tashmë janë picërruar, vetullat i janë ngritur përpjetë. E përsërit se është e sigurt që kjo çështje nuk do të shkojë aq larg. Pauzë. Mendohet përsëri. Sipas ligjit, nëse e mban mend mirë, ajo që parashikohet është... tre vjet burg.

Kalerji tund kokën. *E kuptova!* Thotë se stacionet televizive, gazetatat, e kanë dënuar tashmë, e quajnë pederast, epshor, e kanë stigmatizuar dhe nuk e di... nuk e di nëse gjërat mund të bëhen siç ishin më parë.

Avokatja drejton trupin në karrige, tani fytyra e saj ka marrë një seriozitet që nuk e kishte më parë, ajo thotë

se kolegu i saj sot do të dërgojë patjetër letra dhe do t'i paralajmërojë me padi. E këshilloi që këto ditë të mbajë shënime, një ditar, sepse çdo detaj do t'i ndihmojë, madje edhe ato që duken të parëndësishme, mund të rezultojnë shumë të vlefshme.

Një e trokitur në derë, shfaqet një kokë.

- A, Jani! - ia bën Langadhioi.

Ky është Jani Haxhifotiu, avokati i tij. I bën përshtypje vija ndarëse në flokët e tij. Sa vjeç mund të jetë Haxhifotiu, tridhjetë, tridhjetë e pesë? Langadhioi i shpjegon se tashmë i ka informuar për çështjen. Kthehet dhe i vështro.

- Po ju dorëzoj në duar të sigurta.

Është radha avokatit.

Haxhifotiu nuk do të humbasë asnjë minutë, kërkon të informohet nga Kalerji se si ndodhën gjërat.

Kalerji përpiket të kujtojë. Sepse është e çuditshme, ashtu si në ëndërr, gjithçka që ndodhi, duket sikur u zhyt në harresë, sikur ra një perde që e ndau jetën e tij në dy botë. Një pjesë e trurit të tij, sikur është nekrotizuar nga një lobotomi, një imazh këtu, një imazh atje, pa lidhje, pa ndriçim, si ato pamjet e shkëputura kinematografike, me boshllëqe kujtese, por prapë ai nuk është i sigurt për asgjë, ku mbaron realiteti dhe fillon fantazia? Nuk e vë dorën në zjarr, jo. Ai kujton vetëm se ishte një ditë me shi.